

Sygn. akt V U 849/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 11 stycznia 2022 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę pomostową

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 10 września 2021 r. sygn.: (...)

oddala odwołanie;

Sygn. akt V U 849/21

UZASADNIENIE

Decyzją z 10 września 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił J. S. prawa do emerytury pomostowej, z uwagi na to, że nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze co najmniej 15 lat. Do pracy w szczególnych warunkach ZUS zaliczył wnioskodawcy okres zatrudnienia od 8 grudnia 1981 roku do 3 kwietnia 1991 roku, od 19 kwietnia 1991 roku do 31 lipca 1991 roku, od 16 sierpnia 1991 roku do 15 września 1992 roku, od 20 września 1992 roku do 31 sierpnia 1993 roku, po odliczeniu okresów zwolnień lekarskich i urlopów bezpłatnych, w łącznym wymiarze 11 lat, 8 miesięcy i 8 dni.

ZUS nie zaliczył do pracy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia od 1 września 1993 roku do 30 czerwca 1999 roku oraz od 1 września 1999 roku do 7 grudnia 2001 roku na stanowisku ślusarza, ponieważ prace te nie były związane z wytwarzaniem i przesyłaniem energii elektrycznej wymienionymi w Dziale II rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku.

W odwołaniu od powyższej decyzji, złożonym w dniu 22 września 2021 roku J. S. wniósł o zmianę decyzji poprzez przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu podniósł, że w warunkach szczególnych pracował także od 1 września 1993 roku do 30 czerwca 1999 roku oraz od 1 września 1999 roku do 7 grudnia 2001 roku, gdyż wykonywał taką samą pracę jak w okresie wcześniejszym, który został mu przez ZUS zaliczony do pracy w warunkach szczególnych. Jednocześnie podniósł, że nie pracował w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008 roku.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania. ZUS w piśmie z 20 stycznia 2022 roku podniósł, że okres zatrudnienia od 8 grudnia 1981 roku do 3 kwietnia 1991 roku, od 19 kwietnia 1991 roku do 31 lipca 1991 roku, od 16 sierpnia 1991 roku do 15 września 1992 roku, od 20 września 1992 roku do 31 sierpnia 1993 roku zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy emerytalnej, a nie do pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej, gdyż pracodawca nie potwierdził, że w w/w okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. S. urodził się w dniu (...) (okoliczność bezsporna)

W dniu 27 lipca 2021 roku złożył wniosek o przyznanie emerytury pomostowej. Wnioskodawca rozwiązał stosunek pracy.

(dowód: wniosek – k. 1- 4 akt emerytalnych, świadectwo pracy – k. 13 akt)

W dniu 13 lipca 1999 roku Przedsiębiorstwo Państwowe (...) w S. wystawiło wnioskodawcy świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych. W świadectwie tym pracodawca zaświadczył, że J. S. w okresie od 8 grudnia 1981 roku do 31 sierpnia 1993 roku był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, który to okres jest zatrudnieniem na kolei i zalicza się do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach, o którym mowa w §4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku.

Jednocześnie zaświadczone, że J. S. korzystał z urlopu bezpłatnego: od 4 kwietnia 1991 roku do 18 kwietnia 1991 roku, od 1 sierpnia 1991 roku do 15 sierpnia 1991 roku, od 16 września 1992 roku do 19 września 1992 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych z 13 lipca 1999r. – k. 4 akt emerytalnych)

ZUS zaliczył wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w/w okres zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) od 8 grudnia 1981 roku do 3 kwietnia 1991 roku, od 19 kwietnia 1991 roku do 31 lipca 1991 roku, od 16 sierpnia 1991 roku do 15 września 1992 roku, od 20 września 1992 roku do 31 sierpnia 1993 roku, po odliczeniu okresów zwolnień lekarskich i urlopów bezpłatnych, w łącznym wymiarze 11 lat, 8 miesięcy i 8 dni.

(dowód: zaskarżona decyzja- k. 25 akt emerytalnych)

Wnioskodawca legitymuje się stażem pracy wynoszącym łącznie 41 lat i 14 dni, w tym: 40 lat i 9 dni okresów składkowych i 1 miesiąc i 5 dni okresów nieskładkowych (okoliczność bezsporna).

W okresie od 1 września 1993 roku do 7 grudnia 2001 roku wnioskodawca był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na stanowisku ślusarza.

(dowód: świadectwo pracy – k. 5-6 akt emerytalnych)

W dniu 5 sierpnia 2019 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wystawiła wnioskodawcy świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych, w którym zaświadczone, że wnioskodawca w okresie od 1 września 1993 roku do 7 grudnia 2001 roku, na stanowisku ślusarza, wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace wymienione w wykazie A, dziale II w energetyce- prace przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz przy montażu , remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych zał. do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku.

(dowód: świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych – k. 7 akt emerytalnych)

W okresie od 1 września 1993 roku do 30 czerwca 1999 roku i od 1 września 1999 roku do 7 grudnia 2001 roku wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako ślusarz w kotłowni (...). Kotłownia służyła do ogrzewania budynku lokomotywowni w I. oraz 4 bloków mieszkalnych. W kotłowni znajdowały się cztery wysokoprężne kotły. W kotłowni pracował palacz, pomocnik palacza, elektryk i automatyk. Do stałych obowiązków wnioskodawcy należało utrzymanie i naprawa urządzeń kotłów centralnego ogrzewania tj. kotłów wysokoprężnych (...). Wnioskodawca dokonywał konserwacji i wymiany elementów uszkodzonych. Naprawiał ruszt pieca i przenośnik zgrzeblowy, którym była przemieszczana szlaka z pieca na zewnątrz kotłowni. W przypadku awarii lub okresowego przeglądu dokonywał czyszczenia i napraw wewnątrz kotłów. Prace te wymagały dużego wysiłku, były prowadzone w warunkach dużego zapylenia i w wysokiej temperaturze.

(dowód: pismo (...) Spółki z oo z 27 sierpnia 2021 roku – k. 22 akt emerytalnych, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 11 stycznia 2022 roku, zeznania świadka S. G. – protokół rozprawy z dnia 11 stycznia 2022 roku, zeznania świadka C. D. – protokół rozprawy z dnia 11 stycznia 2022 roku)

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Prawo do emerytury pomostowej zgodnie z art. 49 ustawy o emeryturach pomostowej przysługuje również osobie, która:

- 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;
- 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Prace w szczególnych warunkach – zgodnie z art. 3 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych - to prace związane z czynnikami ryzyka wymienionymi w art. 3 ust 2 ustawy, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania

przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy, a prac w szczególnym charakterze załącznik nr 2 do ustawy.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy z 2008 r. o emeryturach pomostowych, jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze (w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów) oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu 1 stycznia 2009 r. W przypadku kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do "nowego" świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy (okres prac) można kwalifikować jako prace w warunkach szczególnych w rozumieniu dziś obowiązujących przepisów (art. 3 ust. 1 ustawy) lub o szczególnym charakterze (art. 3 ust. 3 ustawy). Innymi słowy brak podstaw prawnych do przyznania emerytury pomostowej ubezpieczonemu, którego dotychczasowy okres pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze, dziś nie może być tak kwalifikowany (tak: wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., sygn. akt II UK 164/11, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 2 kwietnia 2014 r., III AUa 2302/13).

Wnioskodawca spełnił przesłanki z art. 4 pkt 1, 3, 4 i 7 ustawy, gdyż urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku, na dzień złożenia wniosku o emeryturę pomostową ukończył 60 lat, legitymował się okresem składkowym i nieskładkowym w wymiarze przekraczającym 25 lat i nie pozostawał w stosunku pracy.

ZUS zaliczył wnioskodawcy do prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS prace wykonywane przez niego przed dniem 1 stycznia 1999 r. w (...) w łącznym wymiarze 11 lat, 8 miesięcy i 8 dni lat w następujących okresach: od 8 grudnia 1981 roku do 3 kwietnia 1991 roku, od 19 kwietnia 1991 roku do 31 lipca 1991 roku, od 16 sierpnia 1991 roku do 15 września 1992 roku, od 20 września 1992 roku do 31 sierpnia 1993 roku, jako okres zatrudnienia na kolei.

Odmówił natomiast zaliczenia okresu od 1 września 1993 roku do 30 czerwca 1999 roku i od 1 września 1999 roku do 7 grudnia 2001 roku, pomimo że wnioskodawca miał taki sam zakres obowiązków, jak w okresie zaliczonym przez ZUS do pracy w warunkach szczególnych, z uwagi na to, że wnioskodawca nie pracował już na kolei, ale w Spółce z o.o. (...). Spółka z o.o. (...), tak samo jak Lokomotywnia I., zajmowała się wytwarzaniem i dostarczeniem energii cieplnej do odbiorców, która służyła do ogrzewania pomieszczeń Lokomotywowni I. oraz 4 bloków mieszkalnych.

Pracodawca wystawił za ten okres wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych, uznając, że wnioskodawca pracując jako ślusarz przy naprawie i remontach kotłów centralnego ogrzewania pracował w energetyce i wykonywał prace przy montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych i ciepłych tj. pracę wymienioną w wykazie A dziale II zał. do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku.

O zatrudnieniu „w energetyce” decyduje nie nazwa pracodawcy, ale faktyczny profil pracodawcy i rzeczywisty zakres obowiązków pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2016 r., I UK 355/15). Energetyka to gałąź przemysłu zajmująca się przetwarzaniem energii (np. elektrycznej, cieplnej). Wytwarzanie energii odbywa się w diametralnie różnej skali, począwszy od lokalnego zaspokajania na ciepło odbiorców komunalnych (centralne ogrzewanie, ciepła woda) do przemysłowego wytwarzania tego rodzaju energii, przy wykorzystaniu urządzeń przemysłowych (w elektrociepłowniach) o dużej mocy, pozwalających na dostarczanie ciepła do celów technologicznych (para) o wyższych parametrach (ciśnienie) niż zapotrzebowanie odbiorców komunalnych (ciepła woda).

Przesłuchani w sprawie świadkowie potwierdzili, że do stałych obowiązków wnioskodawcy należało utrzymanie w ruchu kotłowni, poprzez naprawę i konserwację urządzeń ciepłych tj. rusztu pieca i przenośnika zgrzeblowego. W przypadku awarii lub okresowych przeglądów kotłów, wnioskodawca dokonywał czyszczenia i napraw kotłów wewnątrz. Biorąc pod uwagę, że pracodawca wnioskodawcy zajmował się wytwarzaniem i dostarczaniem energii cieplnej dla lokalnych odbiorców (do budynku lokomotywowni i 4 bloków), należy uznać, że wnioskodawca pracował

w energetyce. Ustawodawca w dziale II Wykazu A umieścił (na takich samych, równych zasadach) obok prac przy wytwarzaniu i przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej także prace montażowe, remontowe i eksploatacyjne. Powyższe oznacza, iż każdy z tych rodzajów prac musi charakteryzować się narażeniem na ekspozycję takich samych czynników szkodliwych oraz takim samym stopniem owej ekspozycji. Wszystkie wykonywane przez wnioskodawcę prace, były wykonywane w takich samych warunkach jak prace przy wytwarzaniu energii ciepłej. Wnioskodawca pracował cały czas w kotłowni, gdzie pracowały cztery kotły c.o. i był narażony na duże zapylenie i wysoką temperaturę. Praca wnioskodawcy była związana z bieżącą eksploatacją kotłów.

Zakres obowiązków wnioskodawcy odpowiada obowiązkom monterów kotłów i urządzeń pomocniczych oraz czyszciciela kotła, które to stanowiska zostały zaliczone do pracy w warunkach szczególnych w dziale II poz. 1 pkt 29 i poz. 1 pkt 2 ZARZĄDZENIA Nr 17 MINISTRA GÓRNICTWA I ENERGETYKI z dnia 12 sierpnia 1983 r. w sprawie określenia stanowisk pracy w resorcie górnictwa i energetyki, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach. (Dz. Urz. WUG z dnia 12 sierpnia 1983 r.). Wprawdzie zarządzenie resortowe nie jest już aktem obowiązującym, ale jest ono pomocne przy ustalaniu obecnie obowiązującej ogólnej treści pojęcia: praca przy wytwarzaniu, przesyłaniu energii elektrycznej i ciepłej oraz montażu, remoncie i eksploatacji urządzeń elektrycznych i ciepłych. Powyższe pozwala zaliczyć pracę wnioskodawcy do pracy wymienionej w dziale II wykazu A.

Nie jest to jednak wystarczające do nabycia przez skarżącego prawa do emerytury pomostowej. Wynika to stąd, że wykonywane przez skarżącego prace nie są jednocześnie pracami w szczególnym charakterze lub w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Za prace w warunkach szczególnych ustawodawca w zał. nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych zalicza jedynie prace bezpośrednio przy obsłudze wielkich pieców (pkt 6), prace murarskie bezpośrednio w piecach hutniczych, odlewniczych, bateriach koksowniczych oraz w piecach do produkcji materiałów ogniotrwałych (pkt 7). Natomiast w załączniku nr 2 do prac w szczególnym charakterze ustawodawca zalicza:

- pkt 13 prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technologicznymi mogącymi stwarzać zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej ze skutkami dla bezpieczeństwa publicznego.
- pkt 14 prace przy bezpośrednim sterowaniu procesami technicznymi mogącymi spowodować awarię techniczną z poważnymi skutkami dla bezpieczeństwa publicznego).
- pkt 16 prace bezpośrednio przy sterowaniu blokami energetycznymi wytwarzającymi energię elektryczną lub ciepłą

Wnioskodawca takich prac nie wykonywał. Jedynie prace remontowe wewnątrz kotłów były pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych jako wymienione w zał. nr 1 pkt 30. Nie mniej z uwagi na to, że prace te wnioskodawca wykonywał w spornym okresie tylko w razie awarii kotłów lub okresowych przeglądów, a nie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie można spornego okresu uznać za pracę w warunkach szczególnych.

Z uwagi na to, że wnioskodawca – jak wynika z zaskarżonej decyzji (ZUS do pracy w warunkach szczególnych zaliczył jedynie okres od 8 grudnia 1981 roku do 31 sierpnia 1993 roku) - nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych po dniu 31 grudnia 2008 roku w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, nie można mu do szczególnego stażu zaliczyć prac w szczególnych warunkach wg przepisów dotychczasowych tj. w rozumieniu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ponieważ skarżący po dniu 31 grudnia 2008 roku nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a jednocześnie nie legitymuje się szczególnym stażem pracy przed 31 grudnia 2008 roku w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych wynoszącym co najmniej 15 lat, to nie spełnił on wszystkich przesłanek, od których zależy prawo do emerytury pomostowej.

Z tych względów Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.